

елементів соціальної держави — гарантований достатній прожитковий мінімум, соціальна рівність і рівність можливостей для самореалізації, загальне підвищення добробуту, наявність ефективної системи соціального забезпечення, тобто гарантованого права на отримання громадянами нормативно встановленої допомоги в типових ситуаціях. В соціальній державі суспільне багатство планомірно помножується водночас із зростанням кількості осіб, що ним користуються.

Соціальна держава – це держава соціальної злагоди. Вона відповідальна за соціальну справедливість, соціальну рівність, гідний людини рівень життя, гарантії соціальної допомоги і захисту на рівні встановлених міжнародними угодами стандартів. Основна функція соціальної держави сьогодні – є забезпечення ефективної реалізації прав людини на працю, права на освіту, охорону здоров'я, на доступність культурних цінностей, на достатній рівень життя.

Держава є соціальною, якщо вона гарантує людині свободу виразу.

- як індивіду, який відрізняється від інших фізичними і психічними якостями, тобто має індивідуальність;

- як члену соціального організму, яким є громадянське суспільство, тобто індивіду, який входить до складу громадських і професійних груп і організацій;

- як громадянину, який є підданим держави.

Головна проблематика визначення соціальної і правової держави полягає в тому, що в ідеалі кожна з них мають на меті досягнення схожого результату – формування держави де право і закон були б максимально ефективними і забезпечували інтереси як усього суспільства так і кожного громадянина. А відмінність буде полягати в першочергових способах досягнення цілей.

Отже дослідивши дане питання співвідношення можна визначити, що існування соціальної держави є фактично не можливим якщо в ній не забезпечено відповідно право, вони в свою чергу не закріпленні законом, виходить що існування соціальної держави є не можливим якщо ця держава не є правовою. І найбільш ефективною моделлю буде соціально-правова держава, що буде об'єднувати ці два поняття, буде всебічно реалізовувати принципи, що притаманні як соціальній так і правовій державі.

Список використаних джерел:

1. Гегель. Філософія права / Гегель М., 1990. 332 С.
2. Гусарев С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія / С.Д. Гусарев, О.Д. Тихомиров–К.: ВІРА-Р; Дакор,2000. – 506 с.
3. Заєць А.П. Правова держава в контексті новітнього українського досвіду / А.П.Заєць - К., 1999. – 216с.
4. Конституція України. – К.: Юридична література, 1996. – 50 с.
5. Нерсесянец В.С. Підручник для вузів: Проблеми загальної теорії права і держави / В. С. Нерсесянца – М.: Норма-Инфра М, 1999. 832 с.
6. Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі, 2000, №1. – С. 176-179
7. Рабінович П.М. Соціальна держава / Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України, Інститут держави і права ім. В. П. Корецького / П.М. Рабінович— К., 1996. – С. 374.
8. Рабінович П. М. Основи державної теорії права та держави / П.М. Рабінович — К., 1994.— С. 7.
9. Скрипнюк О.В. Соціальна, правова держава в Україні: проблеми теорії і практики / О.В. Скрипнюк -К.,2000. – 156 с.
10. Харт Х. Л. Концепція права / Х.Л. Харт. – К., 1998. – 231 С.

Студентка 5-го курсу ННІ №4
НАВС Кіровоградське відділення
Карпова Юлія Вадимівна
СУТНІСТЬ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОСЛУГИ

Дослідженню поняття цивільно-правової послуги і її предмету приділили увагу у своїх наукових працях такі вчені, як: Є. Шешенін, А. Михайлов, В. Приходько, С. Ємельянчик, Ю. Космін, А. Кабалкін, Д. Степанов, Є. Шаблова, В. Луць, Є. Хаксевер, Н. Федосенко та ін.

Цивільний кодекс України регламентує послугу через договір, за яким одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором (ст. 901 ЦК України). Чинний Цивільний кодекс України визначає послуги як самостійний об'єкт цивільних прав (ст. 177 ЦК України), хоча, на відміну від інших об'єктів (наприклад, речей - ст. 179 ЦК України, цінних паперів - ст. 194 ЦК України, інформації - ст. 200 ЦК України), не містить їх легального визначення. Немає нормативного визначення послуг і в главі 63 ЦК України «Послуги. Загальні положення».

У чинному законодавстві України немає чіткого визначення поняття послуги. Так, наприклад, в ст. 1 Закону України «Про захист прав споживачів» послуга визначена як діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності», послуга - результат економічної діяльності, яка не створює товар, але продається та купується під час торговельних операцій. Відповідно до преамбули Правил надання послуг з технічного обслуговування і ремонту автомобільних транспортних засобів, затверджених Наказом Міністерства транспорту України від 11.11.2002 р., послуга — це результат безпосередньої взаємодії між виконавцем та замовником і внутрішньої діяльності виконавця для задоволення потреб замовника.

Таким чином, аналіз цих та інших нормативних визначень терміну «послуга» свідчить, що узагальнюючим поняттям послуги буде дія, що надає користь, тобто має своїм результатом певний «корисний ефект».

Під послугою розуміється, якщо звернутись до етимології слова: дія, вчинок, що дає користь, допомогу іншому; діяльність підприємств, організацій та окремих осіб, виконувана для задоволення чийх-небудь потреб; обслуговування [1, с.894]; люб'язний вчинок, служіння, слугування [2, с.305]. Жодне з цих значень не відображає повно поняття послуги як правової категорії. Чи можна вважати тотожними категорії «послуга» та «обслуговування»? Під обслуговуванням розуміється виконання роботи, функції, пов'язаної із задоволенням чийх-небудь запитів, потреб [2, с.243]. Що ж розуміється під послугою?

Єдиного визначення послуги як предмета договірної зобов'язання з надання послуг не було і в науці радянського цивільного права. Можна стверджувати, що це пояснюється різноманіттям договорів на надання послуг та відсутністю комплексного дослідження цієї групи договорів.

Послуга як правова категорія, а саме як предмет зобов'язання з надання послуг, була вперше досліджена Є.Д. Шешеніним [3, с.41]. Необхідно зазначити, що в окремих працях були спроби розкрити економічну та юридичну сутність послуги як предмета конкретного зобов'язання, що досліджується [4, с.177]. Так, предметом договору перевезення К.К. Яічков [5, с.273] вважає «послуги у вигляді діяльності з переміщення». Такої ж думки дотримується А.М. Рубін [6, с.35] щодо договору автомобільного перевезення.

У різних джерелах на сучасному етапі порізно трактується поняття послуги. Найбільш поширеною є позиція, згідно з якою послуга визначається через результат діяльності.

Прихильником визначення послуги через результат діяльності виступав О. Красавчиков, який вважав, що діяльність може і не мати матеріального (упредметненого) результату, але вона не безрезультатна [7, с. 189]. В. Луць зазначає, що результат діяльності щодо надання послуг полягає в самому наданні послуг (тобто діяльності) [8, с.572]. При наданні послуг продається не сам результат, а дія, яка до нього привела.

З викладеного випливає, що послуга — це специфічний результат, що виражається в діяльності.

Послуги мають своїм предметом неречові блага.

Отже, послуга є багатостороннім і багатоаспектним явищем. Проблема легального визначення послуги (як об'єкта цивільних прав) залишається поки що відкритою. Проаналізувавши положення законодавства та доктрини, можна запропонувати таке визначення послуги: послуга - це діяльність особи, що спрямована на задоволення конкретного нематеріального блага, є невід'ємною від особи, яка надає послугу і носить особистий характер. Предметом послуги є неречові блага, які мають корисний ефект нематеріального характеру.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / За ред. В. Т. Буселя. - К., 2003. – 955 с.
2. Тлумачний словник-мінімум української мови / За ред. О. М. Єфімова. - К., 1999. – 688 с.
3. Шешенин Е.Д. Классификация гражданско-правовых обязательств по оказанию услуг / Гражданское право и сфера обслуживания. — Свердловск, 1984. — 239 с.
4. Шешенин Е.Д. Предмет обязательства по оказанию услуг // Уч. труды Свердловского юрид. ин-та. Вып.3. - Свердловск, 1964. – 240 с.
5. Яичков К.К. Договор перевозки и его виды в советском праве // Вопросы советского транспортного права. - М., 1957. – 386 с.
6. Рубин А.М. Правовое регулирование централизованных перевозок грузов автомобильным транспортом. -М., 1960. – 128 с.
7. Советское гражданское право / Под ред. О. А. Красавчикова. — М., 1985. — Т. 1. — 308 с.
8. Луць В. В. Зобов'язання з надання послуг / Зобов'язальне право: теорія і практика. Навч. посібн. /О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова, В. В. Луць та ін. / За ред. О. В. Дзери. — К.: Юрінком Інтер, 1998. — 607 с.

Доцент кафедри теорії та історії держави і права Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, кандидат юридичних наук

Кархут Ольга Ярославівна

ЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СВІДОМОСТІ У ФОРМУВАННІ ПРАВОСВІДОМОСТІ ТА ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ

Наукові дослідження порівняно нових для конституційної теорії та практики категорій «культура прав людини» та «конституційна свідомість», які мають тісний взаємозв'язок з правовою культурою, правовою свідомістю, спираються на демократичні цінності й ідеали прав людини, стають нині особливо актуальними. Багато аспектів культури прав людини досі теоретично не обґрунтовані, тому детальне вивчення й подальша розробка основних понять і категорій у цій сфері має важливе теоретико-методологічне та практичне значення. До них належить і поняття «конституційна свідомість» (деякі дослідники застосовують як синонімічне йому поняття «конституційна правосвідомість»).

До аналізу феномена конституційної свідомості як особливого виду правосвідомості, що не може сформуватися поза цінностями конституціоналізму, демократії, прав та свобод людини, останнім часом звертаються багато учених-конституціоналістів. Зберігає актуальність подальша розробка нової в конституційно-правовій теорії концепції конституційної свідомості як вищої форми правосвідомості особистості, соціальних груп, суспільства в цілому, як найважливішого показника рівня правової культури та культури прав людини українського суспільства і його громадян.

Під конституційною свідомістю слід розуміти особливий вид правосвідомості, в якому відбиваються уявлення і почуття окремої особи, соціальної групи, суспільства в цілому про